

A fehértavi kiskirály bukása

A szeme szarós, tekintetéből az elszántság sugárzott. Mégis, ha észrevette, hogy szemén keresztül valaki a lelke mélyét keresi, nem bírta a fűrészes szemeket. Enyhén hajlott kosorra, markáns arcú, őszbecsavarodó ápolat nagy bajusza a régi kunmagyar típusát elevenítette fel. Alacsony mokány termete mellett is szeretett főtényeskedni. Beszéde lassan, gondolva, de erős hangszallal hagyta el szőlásra vigyázva nyitott száját. Csak azt éreztette meg, amit éppen ő akart, olyan feleleteket adott, amilyet éppen ő tartott a legjobbnak és célszerűnek. Annál se többet, se kevesebbet. Ha kérékbe törik, akkor sem mond mást. A kérdések özone zudulhat feléje, a válasza mindenkor csak ugyanaz.

Evente többször is bíró elé került. Nem volt ez szokatlan dolog az életében. Talán már szükséges is volt. A vége mindég jóra fordult s akkor már megint ő volt az ur. A hatalma ezzel is nőtt a háromezer holdas vizes pusztában. Kezddött valamikor 2 pengővel a büntetés. Hamarabb fogyott ki a bíró türelme, mint az övé. A 60-80 pengős büntetések sem használtak később. Szegény ember sorsát boldogísten bírja és mert hogy szegény volt, legalább is ennek hitték, a fellebbviteli polgármesteri fórum elengedte a pénzt. Ha ez néha nem történt meg, téli időben, amikor a pusztai ember ugys szobaárstromra van utalva, lefűtötte a városi jó meleg cellában a büntetést.

Kiskirálya volt a híres és hírhedt Kalapács juhászdinasztia. Most ő került uralomra. Ember lett légyen, ki a keze alá tudott volna nézni. A törvény felé mások előtt tiszteletet mutatott, de magában csak addig érezte kötelezőnek, míg az érdekeit nem bántotta. Egyidőben, amidőn még a város legelőit ellenőrizték, feltűnt, hogy nagyon kevés a pusztabér, de annál több birka legel a Fehértávon. Végére akartak járni a dolgoknak, megpróbálták megfogni a juhászkirályt. Atakarták számlálni a birkáját, annyi van-e mennyit befizettek, vagy annak többszöröse!

— Jobbkor sohasé gyűhetek volna az urak, mintha csak összebeszétünk volna, éppen most együtt vannak a birkák fejés előtt. Én is a rőndöt szeretem, ennye de jó, hogy gyűttek!

Tervével azonban már készen volt. Alighogy elkezdődött a számolás, szarós szemének egyetlen tekintetével, pillantására, anélkül, hogy azt bárki is észrevehette volna, a kis fekete puli, a birkák réme vad, dühös csaholással rohant a birkáknak. Eszeveszetten menekült a birkasereg és utját szürke szikfelhő jelezte a futamodóknak a pusztában. A szétszóródott nyáj a messzeségben a Fehértó szigetein keresett menedéket a puli dűhe előtt. Hümmögött a kiskirály, éktelenül szidta a pulit:

— De hát hogy is töhethék én arul, ha ennek a pulinak mingyá emén az esze, ahogy az urakat észrevérszi. No mán most mögém hiába gyűttek.

Hát hiába jöttek bizony a kedve urak, mert egyfánem volt a városi lérdig erő sarat taposni és hideg lábvizet venni. A birkaszámlálás persze, hog yelmaradt. Főclhelődtek a város parádés hintójára. A dolgavégeztelenül mehettek baba. A puli mindannyiszor megbolondult, valahányszor birkaszámlálásra került a sor s így a vége az lett, hogy megunták az urak a kimenetelt. Mégis csak ő maradt az ur, a kiskirály a fehértavi zavartalan birodalomban. A sást, a csatako is ügyesen dézsmálta, úgy, hogy senki sem vette észre, ha egy-egy sássziget hiányzott. Csak a közepét kaszálta ki, a zöld karika köröskörül megmaradt. Csak az őszi kaszáláskor derült ki a turpisság és ilyenkor ő csudálkozott a legjobban.

A törvénybejárást bármennyire is szerette volna, nem tudta elkerülni. Ha már az idézőt otthagyták, arra meg kellett jelenni. Annak nem tehette ki magát, hogy a szatymazi rendőrök állítsák elő.

— Kalapács, hát már megint itt van maga a bíróság előtt, — kérdezte a bíró.

— Nem jószántambu gyűttem én ide, tekintetős bíró ur, — volt rá a felelet.

— Hát már megint rossz fát tett a tűzre?

— Mit akarnak tőlem, hiszen az az én pusztámon vót.

— Nem tudja, hogy ott nem lett volna szabad legeltetni, — kérdezi tovább a bíró. — Tudni kellett, hogy az természetvédelmi terület, ott nem szabad a legeltetés; maga is ott volt a kijelölésnél.

— Nem tudom, mit akar tőlem a főbíró ur, mondtam, hogy a pusztámon vót.

Persze, hogy az ő pusztája volt. Nem tudta megérteni, hogy az ő birodalmába más is beleszólhatott. Apjánál, nagyapjánál, mikor ő még csak bojtár volt, ilyesmi elő nem fordulhatott. Törődött is akkor valaki az elátkozott pusztával. Kisebb dolga is nagyobb volt annál minden embernek. Az az ő pusztája volt, ha mindjárt telekkönyvileg a város nevében is van a 3000 hold. Felosztotta szépen a pusztát a másik Kalapács-vel s a határ szent volt és sérthetetlen. Háboruban sem respektálják jobban a határokat, mint itt a pusztán. Ha valamelyik birkája átkalandozott a másik birodalmába, kész volt a határsértés, előkerült a zsebből egykettőre a bicska és nem egyszer élő vér folyt a fehér sivatag szikes talajára.

Vészes felhők akkor kezdtek tornyosulni a királyságok derűs ege felett, amidőn megszületett a természetvédelmi terület. A törvény 3000 holdból 350-et természetvédelmi területnek nyilvánított. Itt tilos volt a legeltetés, de még csak bemenni sem lett volna szabad. Nehéz volt ezt megérteni annak, ki korlátlan ur volt az elátkoz-

zott földdarabon. Zsupptetejű palotáját is engedély nélkül építette, mégsem kérdezte senki tőle, mi címen került az oda. A védettség nem ismer könyörületet. Kitűnt, hogy rend nem lehet addig a Fehértávon, míg ezek a kiskirályi építmények el nem kerülnek onnan. Lehetett azonban akárhányszor polgármesteri végzés, onnan őt kiköltöztetni nem lehetett. Ő maradt az ur Télen-nyáron kint lakott a pusztán, az ő pusztája közepén. Nyáron a víz, télen meg a jeges, töretlen havas pusztaság védte az oda tolaodni készülők elől. A természetvédelem mellett az árvíz szegődött kérérlhetetlen ellenségei közé. A Koromsziget magaslatán emelkedett a királyi palota, ahova azt hitte, sohasem fog felérni az ár. Bekövetkezett a csoda. Három éven keresztül még soha nem látott tengerre dagadt a Fehértó, méteres magasságu víz nyomult a szobákba. Szürke-szikes hullámok mosogatták az elnéptelenedett hajlékot. Az építmény azonban dacolt a vízzel, mint konok ura a törvénnyel. A cölöpre vert felek közül csak a sármosódott ki, a falak büszkén meredtek az ég felé, tetején a zilált, szelektől borzas zsupfedél még regélt a régi dicsőségről. Tetején kacsák fészkeltek, a nyitva felejtett ajtókon és a víztől benyomott ablakokon a fészkelő kacsák kíváncsiskodtak befelé.

Elment a víz. A kunyhót már fölépíteni többé nem volt szabad. Záros határidőn belül elvihette volna még azt a faanyagot, amit a víz el nem ringatott más messzi vidékre. Nem vitte el. Egyszer ment el a tanyája tájára, lekaszálta háza körül a magasra nőtt tavaszi fűvet, de már azt sem hordta el. Mindenkinél feljűnt, hogy az öreg Kalapács, a Fehértó koronázatlan kiskirálya ezuttal helyt ad a törvényes rendelkezésnek és könnyen elhagyta régi háza táját. Uglátszik kezdett szorolni már ekkor a hurok innen körül s valami haitotta el-el innen, erről a tájról. Vérés emlékek képe mind gyakrabban rajzolódtak lelki szeméi elé.

Többször mentem el az utóbbi időben mellette. Sunyin emelte kezét a kalapáchoz. Nem elégedett velem szóba, tudta, hogy ellenlábas vagyok. Mindé nhivatalos városi íráson, amit kikézhesítettek számára, minden rossz híren, ami írásba volt foglalva, az én nevem is szerepelt. Így hát csak épen hogy észrevettük egymást. Sokáig

FERENC JÓZSEF KESERÜVIZ

kisért a tekintetével, de ha visszafordultam, gyorsan elkapta a fejét. Látott, hogy valami motoszkál ennek az embernek a fejében. Mintha régi emlékektől akart volna szabadulni. A háza táját is elkerülte a birkákkal.

Láthatatlan suttogás lett urrá a pusztában. Anélkül, hogy száj szőlásra nyílt volna, megindult a keresés 20 év előtt a Fehértávon eltűnt ember gyilkosa után. Erről suttogott sötétedéssel a tó mélyén életrekelt szellő, ezt zizegték fent az éjszakai átvonuló madarak szárnyai, ezt harsogták az égre a kiszáradt, kiégett pusztán a sziket felhőkig kavarád vad forgószeklek. A kiskirály lelke az öregedéssel mind súlyosabb és nehezebb lett. Vadházastársa urának 20 év előtti eltűnése megint előkerült a feledésből.

Nyolc napra eltűnt a kiskirály. Senki sem tudta hol van, csak sejtették. Akkor vált bizonyossá, hogy komoly gyanuban van, amidőn egy nap megjelent a háza táján rendőrök kíséretében ásóval a kezében. Ásott nap-hosszat és tagadt.

— Főláshatták én velem ezt az egész Fehértót, akkor sé igaz, amit maguk beszélnek!

Pedig akkor már vadházastársa bevallotta, hogy egy egyik 20 év előtti éjszakán, amíg ő a kuton volt, leszurta vetélytársát. Együtt mosták fel a vért, az áldozatot a ház tővében az öreg Kalapács egymaga földelte el. Napok multán megint felást a hullát. Kemény lelke mégsem tudott megbárátkozni a gondolattal, hogy fekhelye mellett, a fal tulsó tővében a leszurt ellenlábas holtteste kiált bosszuért. Nehéz álmái lehettek, mert egy vaksőlet csillagtalan éjszakán kiásta a hullát, kötelet kötött lábaira, átvetette azt a vállán és vagy 150 méter távolságra elhuzta a tanyájától és ott újra elföldelte. 20 évi feledés borult ezután a rapok alatt jeltelené lett sirra. A szikes sivatag pora vastag réteget takart a megbolygatott ősi talajra. Őszi és tavaszi vizek teregették builámaikat a titkot rejtgető tükörsíma tőfenékre.

A kiskirály csak ásott nap-nap után. Látszott rajta, hogy nincs menekvés. Végre vagy 10 nap után megtört. Megindult az egyforma síma jeltelen pusztán. Asni kezdett. A második ásónyom már csontokban akadt meg.

— Lásák kérem, eltemettem én őt szépen, kántor és pap nélkül is.

Felkavarta az eset a Fehértó nyugalmát. A kisköteke bogárhátn tanyáiban riadtan tárgyalják a gyilkosságot. A Fehértó átvonuló madarai is mintha erről beszélnek egymás között a szeles őszi éjszakában. Elbukott az öreg juhászkirály, a konok, makacs fehértói betyár. Nincs már többé betváromantika, mint ahogy az elátkozott Fehértó is megszűnt a betvárok és katonaszökevények rejtekhelye lenni. Hír szerint még a 18-as időkben is szökevények és körözött bűnösök találtak menedéket a Fehértó ingoványos részein a nádasokban. Sok-sok titkot rejtgethet a Fehértó. Titkot, amiknek szereplői már régen az erylészet birodalmában tűntek el. Egy azonban bizonyos. Eltűnt az elhagyottság, a rejtelmesség. Megszűnt a Fehértó a bűnök palástolója lenni! Az egyik fele előlépett kulturált területnek: balastó lett. A másik rész ősisége megtartása mellett is már őrzői és védett terület. El kell tűnni a területről a gyilkosságra vetemedő kiskirályok uralmának.

Dr. BERNÁTH PÉTER

FUTURA

BUDAPEST, V. VIGADÓ-Ú. 4.

GABONA-OSZTÁLY

Vásárolj búzát, rozsot, sörö és takarmányárpát, kukoricát, zabot, kölest és hajdínát.

OLAJMAG-OSZTÁLY

Vásárolja az összes olajos magvakat. Szerződéses alapon, legnagyobb kedvezményekkel szervezi az olajmagvak termelését.

GYAPJU-OSZTÁLY

Az ország gyapju termésének begyűjtését és elosztását végzi és az országos gyapjuárveréseket rendezti.

MAG-OSZTÁLY

Takarmány-magvakat, hüvelyeseket, fűmagvakat vásárol és elad, termelési szerződéseket köt.

MAGTERMELESI-OSZTÁLY

Édescsillagfűt, fajborsót és babot, konyhakertit és virágmagvak szerződéses termelésével foglalkozik.

RAKTÁR ÉS SZÁRÍTÓÜZEMI-OSZTÁLY

Vélfőmagtisztítás, gabona, tengeri és olajosmagvak szárítása.

SZEGEDI BEVÁSÁRLÓ KIRENDELTSÉG
SZÉCHENYI-TÉR 12. TELEFON: 33-77, 33-78.